

Ἡ «Χειραφετημένη»

Χρ. Παπαζαφειροπούλου.

Θέατρον Κυβέλης.

Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς, πού ὁ κ. Χρ. Παπαζαφειρόπουλος, ἐδημοσίευσε ἕνα δράμα του μετὸν τίτλο ἢ «Χειραφετημένη».

Οἱ ἑφημερίδες τότε ἔγραψαν λίγα κατὰ λόγια, τὰ συνηθισμένα πάντα εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις, πού μᾶλλον ἦσαν φιλοφρονήματα πρὸς τὸν νεαρὸν συγγραφέα καὶ ὄχι κρίσεις σοβαραί.

Γιὰ ὅσους ὅμως καταλαβαίνουν ἀπὸ θέατρο, τὸ πρᾶγμα εἶχε διαφορά. Αὐτοὶ εἶπαν : Νὰ ἕνα δράμα· γιατί ἐδημοσιεύθη καὶ δὲν παίζεται ; Νὰ ἐπὶ τέλος ἕνας συγγραφεὺς Δραματικός !

Καὶ δὲν εἶναι λίγο αὐτὸ στὸν τόπο μας, στὴ φτωχικὴ μας θεατρικὴ φιλολογία.

Πολλὰ ἔργα εἶχαν κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο τους, εἴτε στὸ ξώφυλλο τοῦ βιβλίου, εἴτε στὸ θεατρικὸ πρόγραμμα, τὴ λέξι δράμα, μὰ λίγα, πολὺ λίγα, ἀπ' αὐτὰ ἦσαν πραγματικὰ δράματα.

Μπορεῖ νὰ φανέρωναν συγγραφικὸ, ποιητικὸ, ἠθογραφικὸ, ἢ ξέρω γὰ τί ἄλλο ταλέντο, μὰ μόνον δραματικὸ ταλέντο δὲν κατώρθωναν νὰ μᾶς δείξουν.

Ὁ κ. Χρ. Παπαζαφειρόπουλος μετὴ «Χειραφετημένη» του, μᾶς ἔδινε πολλὰς ἐλπίδες, γιὰ νὰ μὴν πῶ βεβαιότητες, πὼς ἐὰν τὸ δράμα παιχθῆ, θὰ σταθῆ στὴ σκηνή, ὅπως λένε στὴ θεατρικὴ γλῶσσα.

Τὸ μόνον ἀληθινὸ κριτήριον γιὰ τὰ θεατρικὰ ἔργα εἶναι ἡ σκηνή. Στὸ διάβασμα χάνουν πολὺ, πάρα πολὺ. Πρέπει νὰ ἔχη τὸ μάτι τοῦ ἀναγνώστου μεγάλη πείρα τῆς σκηνῆς, γιὰ νὰ μπορέσῃ ν' ἀναπαραστήσῃ με ἀκρίβεια μπροστά του ὅλας τὰς σκηνὰς τοῦ δράματος καὶ νὰ μὴν τοῦ ξεφύγῃ ἡ ἀληθινὴ του ἀξία.

*
**

Καὶ νὰ λοιπὸν στῆς 28 Ἰουλίου, εἰς τὸ θέατρον Κυβέλης, παίζεται ἡ Χειραφετημένη καὶ ὁ κόσμος χειροκροτεῖ, συγκινεῖται, δακρύζει, ἐνθουσιάζεται, πολλὰς φορὰς ὁ συγγραφεὺς καλεῖται στὴ σκηνή.

Ἡ μία σκηνὴ διαδέχεται τὴν ἄλλη φυσικὰ, πιθανὰ, ἀβίαστα καὶ μετὰ μίαν μεγάλη γοργότητα ὡς τὴ στιγμὴ πού ἐπέρχεται ἡ λύσις.

Δὲν ἔχει τίποτα πού νὰ κουράσῃ τὸν κόσμον, πού νὰ τὸν κἀνῃ νὰ χασμουρηθῆ. Ὁ διάλογος φυσικὸς καὶ σύντομος.

Οἱ χαρακτῆρες ὅλοι μετὰ δυνατὰς γραμμὰς χαραγμένοι, καὶ ὅλοι διάφοροι μετὰ τὰς ἀναγκαίας ἀντιθέσεις πού θ' ἀποτελέσουν τὸ ἁρμονικὸ σύνολο.

Ἡ θαρραλέα καὶ ἀποφασιστικὴ Μαρία Λοῦζιδη, σὲ τὴν ὥραία ἀντίθεσιν πού εὐρίσκεται μετὰ τὴν δεσποινίδα Γεράνη πού θεωρητικῶς μόνον ὑποστηρίζει τῆς ἴδιες μετὰ αὐτὴν ἰδέες, ἀλλὰ ὀπισθοχωρεῖ ὅμως εἰς πρώτην περίστασιν.

Ὁ χυδαῖος τραπεζίτης καὶ ὁ ἔλεεινὸς ἀδελφὸς στέκονται ἀντίκρου ἀπὸ τὸν εὐγενικὸν γιαιτρὸν, πού εἶναι ἕτοιμος νὰ κἀνῃ κάθε θυσία γιὰ τὴν εὐτυχία τῶν ἄλλων.

*
**

Πολλοὶ θέλουν νὰ ποῦν, χωρὶς βέβαια νὰ μποροῦν νὰ ἀρνηθοῦν τὴ δραματικὴ ἀξία τοῦ ἔργου, πὼς ὁ κ. Παπαζαφειρόπουλος ἐπηρεάσθη ἀπὸ διάφορα διαβάσματα γιὰ νὰ πλάσῃ τὸ μῦθον του, καὶ δὲν μπόρεσε νὰ ἐπηρεασθῆ ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν περιβάλλον καὶ νὰ ἀρπάξῃ ἀπ' τὴ ζωὴ τὴν ὑπόθεσίν του.

Ἴσως ἔχουν δίκαιον. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν πραγματικὰ συμβαίνει τοῦτο, δὲ θὰ μοῦ ἀρνηθοῦν πὼς ὁ κ. Παπαζαφειρόπουλος, σὰν λαμπρὸς τεχνίτης πού εἶναι, ἤξερε πολὺ καλὰ νὰ κρύψῃ τοῦτο τὸ ἐλάττωμα τοῦ ἔργου του. Ἐγὼ τοῦλάχιστο πολὺ λίγο τὸ βλέπω.

Γιὰτὶ σὰς παρακαλῶ, δὲν ὑπάρχουν πολλὰς γυναικες στὴν Ἑλλάδα, πού εἴτε ἀπὸ διαβάσματα, εἴτε ἀπὸ τῆς νέας Εὐρωπαϊκῆς ἰδέας τοῦ φεμινισμοῦ ἐπηρεασμένες, μοιάζουν μετὰ τὴν ἡρωίδα τοῦ κ. Παπαζαφειροπούλου ;

Ἡ νομίζουν πὼς δὲν ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ ὁ συγγραφεὺς λιγάκι ἐπηρεασμένος ἀπὸ ξένα διαβάσματα, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ πλάσῃ καλύτερα τὴν ἐπηρεασμένη ἡρωίδα του ;

Καὶ ἐὰν ἡ Μαρία Λοῦζιδη, στὸ τέλος ἐφαίνεται ἡ νικητριά τῶν νέων ἰδεῶν καὶ ἐπομένως καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς ὁ ἐπαναστάτης, πού θὰ ἀνοίγε καινούριους δρόμους, πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα, γιὰ τὸ γυναικεῖο ζήτημα στὴν Ἑλλάδα, πάει καλὰ, θὰ εἶχαν δίκαιον νὰ ποῦν ὅτι θέλουν.

Μὰ ἡ δυστυχισμένη αὐτὴ γυναίκα, στὸ τέλος ὁμολογεῖ, πὼς ὅλα αὐτὰ ἦταν μίαν τρέλλα καὶ ὁ συγγραφεὺς, διὰ μέσου τῶν γραμμῶν τοῦ δράματος, φαίνεται νὰ διακηρύττῃ, πὼς δὲν εἶναι ἀκόμα καιρὸς στὸν τόπον μας γιὰ τῆς καινούριες αὐτῆς ἰδέες, πὼς δὲν ἔχουν ὀρμιάσῃ καὶ εἶναι καλύτερα νὰ ζήσουμε τὴν ὥραία καὶ νοσταλγικὴν ζωὴ τῶν προλήψεων.

*
**

Ἐπὶ τέλους ὅλοι οἱ νέοι συγγραφεῖς στὴν ἀρχὴ τοῦ σταδίου των, ἦσαν πολὺ ἢ λίγο ἐπη-
ρεασμένοι.

Δὲ μᾶς ἐνδιαφέρει τοῦτο καὶ πολὺ, τὸ παρα-
τρέχουμε, ἄλλο εἶναι ἔδω τὸ ζήτημά μας.

Πρόκειται νὰ δοῦμε, ἐὰν ὁ κ. Παπαζαφειρό-
πουλος ἔχη τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα, πὺ στὸ μέλλον
θὰ τοῦ ἐξασφαλίσουν μιὰ λαμπρὰ θέσι στὴ
δραματικὴ κονίστρα, πὺ γιὰ πρώτη φορὰ μὲ
τόση ἐπιτυχία ἀγωνίστηκε.

Ἡ δραματικὴ τέχνη τῆς Χειραφετημένης
τοῦλάχιστο, μᾶς τὸ βεβαιώνει.

Ἔχουμε δὲ ὅλη τὴν πεποίθησι πὺς ἂν στὸ
μέλλον τὸν ἐπισκεφθῆ καὶ μιὰ μεγαλοφυῆς ἀκόμα
ἐμπνευσις, θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ τὴν φέρῃ εἰς
πέρας, θὰ μπορέσῃ νὰ τὴν ἐκτελέσῃ.

Ἐνῶ ἄλλοι μὲ πλῆθος ἴσως μεγαλοφυῶν
ἐμπνεύσεων, θὰ πελαγώσουν στὴ μεγαλοφυΐα
τους. Δίπλα στὸν ποιητὴ πρέπει πάντα νὰ
στέκεται ὁ τεχνίτης.

Ξέρουμε βέβαια, πὺς κάθε ἄνθρωπος ἔχει
στιγμὲς ἐμπνεύσεως, ἀλλὰ δὲν εἶναι τεχνίτης καὶ
δὲν ἔχει τὴ δύναμι νὰ ἐξωτερικεύσῃ, ὅ,τι αὐτὸς
αἰσθάνθηκε, γιὰ νὰ τὸν αἰσθανθοῦν καὶ οἱ ἄλλοι.

Ὁ κ. Παπαζαφειρόπουλος εἶναι δραματικὸς
τεχνίτης πρώτης τάξεως.

Ἡ Χειραφετημένη του μᾶς δίνει ὅλες τῆς
ἐλπίδες γιὰ τὸ συγγραφέα της καὶ γιὰ τὸ φτωχὸ
μας Ἑλληνικὸ Θέατρο.

Οἱ ἠθοποιοὶ τοῦ Θεάτρου Κυβέλης ἐπῆραν
μὲ πόνο τοὺς ρόλους των καὶ ἔπαιξαν λαμπρὰ.
Τόσο ὁ κ. Παπαγεωργίου ὡς σύζυγος, ὅσο καὶ ὁ
κ. Μαρίκος ὡς γιατρός, ὁ κ. Πλέσσας ὡς ἀδελφός
καὶ ἡ δεσποινὶς Κολλυβᾶ ὡς Ἀνθὴ Γεράνη.
Ἡ μικρὰ δεσποινὶς Τασσόγλου πάντα χαριτω-
μένη στὴ σκηνῇ, παίζει πολὺ καλὰ τοὺς ρόλους
της καὶ μᾶς ὑπόσχεται πολλὰ γιὰ τὸ μέλλον.

Ἡ Κυβέλη ὡς Μαρία Λοιζίδη ἦτον τελεία,
ὅπως πάντοτε ἄλλως τε.

Σ. ΧΑΡΑΗΣ

Σημείωσις. — Πρὶν κλείσω τὸ ἄρθρο μου,
δὲ νομίζω ἄσκοπο ἔδω ν' ἀναφέρω, μιὰ καλλι-
τεχνικὴ παράστασι πὺ ἐδόθηκε χθὲς τὸ βράδυ
στὸ Βαριετὲ ἀπὸ τὸ θίασο τοῦ Μέγκουλα, ἕνα
ἀπὸ τοὺς πρωταγωνιστὰς τοῦ διαλυθέντος Βασι-
λικοῦ Θεάτρου. Ἐπαίχθηκε ἡ Μόνα Βάνα τοῦ
Μαίτερλιγκ. Ὁ κ. Μέγκουλας μᾶς ἔδωσε ἕνα
θανμάσιον Πριγκηβάλην καὶ ἡ κυρία Στεφάνου
ὡς Μόνα Βάνα ἔδειξε ὅτι εἶναι δραματικὴ ἠθο-
ποιὸς πρώτης τάξεως. Εἰς τὴν τρίτην μάλιστα
πραξίν μᾶς ἔδωκε ὅλη τὴν ἠδονικὴ φρικίασι καὶ
τὴ μεγάλη ἀπόλαυσι τῆς τραγωδίας. Θυμηθῆκαμε
παληγὲς ἡμέρες, ὅταν τὴν ἐθανμάσαμε Κασσάνδρα
στὴν Ὁρέστεια τοῦ Αἰσχύλου. Ὁ ἴδιος